

Vissa högskolefrågor

Sammanfattning

I betänkandet behandlas 56 motionsyrkanden om olika högskolefrågor. Motionerna väcktes under allmänna motionstiden 2001.

Utskottet föreslår avslag på samtliga yrkanden.

Yrkandena handlar om övergripande frågor om högskolan, studenternas inflytande och rättssäkerhet, kårobligatoriet, utbildningen till vissa yrken, forskning och forskarutbildning, fristående universitet och högskolor, m.m.

Tretton yrkanden rör frågor där det enligt gällande styrsystem ankommer på andra än riksdagen, t.ex. regeringen eller myndigheter, att fatta beslut. Utskottet avstyrker yrkandena med hänvisning till detta.

För flertalet övriga yrkanden föreslår utskottet avslag med hänvisning till pågående eller planerad utredning, pågående beredning i Regeringskansliet eller tidigare ställningstaganden som utskottet inte är berett att ändra.

I betänkandet finns reservationer på olika punkter från Moderaterna, Kristdemokraterna, Centerpartiet, Folkpartiet och Miljöpartiet.

Innehållsförteckning

Sammanfattning.....	1
Innehållsförteckning.....	2
Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet.....	7
Utskottets överväganden	8
Inledning.....	8
Övergripande frågor	8
Studentfrågor	10
Utbildning för vissa yrken	13
Forskning.....	15
Forskarutbildning	17
Organisatoriska frågor	18
Övriga frågor	19
Andra motionsyrkanden	20
Reservationer.....	21
1. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – mp	21
2. Studenternas rättssäkerhet, m.m. (punkterna 5 och 15) – kd	21
3. Studenternas rättssäkerhet, m.m. (punkterna 5, 7, 8 och 15) – c.....	22
4. Studenternas rättssäkerhet, m.m. (punkterna 5, 11, 16, 17, 20, 21 och 22) – fp.....	24
5. Kårobligatoriet (punkt 6) – m, kd, c, fp.....	27
Särskilda yttranden.....	28
1. Den högre utbildningen och forskningen.....	28
2. Ekonomiskt utbyte av livslångt lärande (punkt 1)	28
Bilaga	
Förteckning över behandlade förslag.....	29
Motioner	29

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Med hänvisning till de motiveringar som framförs under Utskottets överväganden föreslår utskottet att riksdagen fattar följande beslut.

1. Ekonomiskt utbyte av livslångt lärande

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub549 yrkande 8.

2. Högskolans samverkan med det omgivande samhället

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub552 yrkande 5.

3. Den akademiska friheten

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub552 yrkande 6.

4. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub456,
2001/02:Ub458 i denna del och
2001/02:N364 yrkande 1.

Reservation 1 (mp)

5. Studenternas rättssäkerhet

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub4 yrkande 11,
2001/02:Ub207,
2001/02:Ub261 yrkande 9 och
2001/02:Ub552 yrkande 12.

Reservation 2 (kd) – delvis

Reservation 3 (c) – delvis

Reservation 4 (fp) – delvis

6. Kårobligatoriet

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub209,
2001/02:Ub226,
2001/02:Ub261 yrkande 10,
2001/02:Ub391,
2001/02:Ub412,
2001/02:Ub546 yrkande 10 och
2001/02:Ub552 yrkande 11.

Reservation 5 (m, kd, c, fp)

7. Forskarstuderandes inflytande

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub552 yrkande 10.

Reservation 3 (c) – delvis

8. Enhetligt studerandebegrepp

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub552 yrkande 13.

Reservation 3 (c) – delvis

9. Elitidrottarens villkor vid högskolestudier

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub306 och
2001/02:Kr339 yrkande 5.

10. Skadestånd vid undermålig undervisning

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub205.

11. Kunskap om homo- och bisexuellas samt transpersoners situation

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:L367 yrkande 15 och
2001/02:L371 yrkande 32.

Reservation 4 (fp) – delvis

12. Matens betydelse för hälsan

Riksdagen avslår motion
2001/02:MJ518 yrkande 14.

13. Tandhygienistutbildningen

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub425.

14. Utbildning av teckenspråkstolkare

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub403 och
2001/02:Ub538.

15. Utbyggnad av forskningen

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub438 yrkandena 7–9 och
2001/02:Ub552 yrkande 8.

Reservation 2 (kd) – delvis

Reservation 3 (c) – delvis

16. Forskningsstiftelsernas styrelser

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub261 yrkande 19.

Reservation 4 (fp) – delvis

17. Ämnessakkunnigas roll vid tillsättning av professorer m.fl.

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub261 yrkande 20.

Reservation 4 (fp) – delvis

18. Forskning och utbildning inom designområdet

Riksdagen avslår motion
2001/02:Kr226 yrkandena 2 och 3.

19. Konsumentforskning

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub510.

20. Industriforskningsinstitutet

Riksdagen avslår motion
2001/02:N10 yrkande 3.

Reservation 4 (fp) – delvis

21. Fyraårsgränsen i forskarutbildningen

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub223.

Reservation 4 (fp) – delvis

22. Fristående universitet och högskolor

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub261 yrkande 25.

Reservation 4 (fp) – delvis

23. Antalet studerande och examinerade i teologi

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub470.

24. En högskola i Hälsingland

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub513.

25. Nybyggarcentrum i Vilhelmina

Riksdagen avslår motion
2001/02:Ub472.

26. Andra motionsyrkanden

Riksdagen avslår motionerna
2001/02:Ub303 yrkande 1,
2001/02:Ub305,
2001/02:Ub371,
2001/02:Ub390 yrkande 2,
2001/02:Ub467 yrkandena 1–3,
2001/02:Ub522,
2001/02:Sf396 yrkandena 4 och 5,
2001/02:So609 yrkande 4,
2001/02:So625 yrkande 3 och
2001/02:Kr418 yrkande 16.

Stockholm den 9 april 2002

På utbildningsutskottets vägnar

Jan Björkman

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Jan Björkman (s), Britt-Marie Danestig (v), Beatrice Ask (m), Eva Johansson (s), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Torgny Danielsson (s), Tomas Eneroth (s), Lennart Gustavsson (v), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Gunnar Goude (mp), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp), Agneta Lundberg (s), Anders Sjölund (m) och Nils-Erik Söderqvist (s).

Redogörelse för ärendet

Under allmänna motionstiden 2001 väcktes ett stort antal motioner med yrkanden om olika högskolefrågor (utöver de yrkanden som avsåg budget). Drygt hälften av yrkandena behandlades av utbildningsutskottet i anslutning till proposition 2001/02:15 *Den öppna högskolan* (bet. UbU4, rskr. 98–100). Resterande yrkanden behandlas i detta betänkande.

De yrkanden som här tas upp handlar om övergripande frågor om högskolan, studenternas inflytande och rättssäkerhet, kårobligatoriet, utbildningen till vissa yrken, forskning och forskarutbildning, fristående universitet och högskolor, m.m.

Förslagen i motionerna återges i *bilaga*.

Utskottets överväganden

Inledning

Under hösten 2001 behandlade riksdagen regeringens proposition *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15) och budgetpropositionen för utgiftsområde 16 Utbildning och universitetsforskning (prop. 2001/02:1) samt motionsyrkanden i anslutning till dessa. I den förstnämnda propositionen föreslogs en ändring i högskolelagen varigenom universitet och högskolor åläggs att aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan och vidare en omformulering i högskolelagen av målen för högskoleutbildningen samt nya riktlinjer för behörighet och urval. Utskottet redovisade sina ställningstaganden i betänkandena 2001/02:UbU4 respektive 2001/02:UbU1 och riksdagen beslutade enligt utskottets förslag (rskr. 2001/02:98–100 respektive 97). I de motioner som behandlades i dessa båda betänkanden redovisade riksdagspartierna större delen av sin politik när det gäller universitet och högskolor.

Vissa yrkanden i motioner som väcktes under allmänna motionstiden 2001 avsåg frågor som inte hade direkt samband med propositionerna. Dessa yrkanden behandlas här.

Övergripande frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om förändringar i fråga om ekonomiskt utbyte av livslångt lärande, lärosätenas samverkansuppgift och akademisk frihet. Riksdagen bör också avslå Miljöpartiets yrkanden om grunddragen i högskolans utveckling.

Jämför *reservation 1 (mp)*.

Motioner och utskottets ställningstagande

Kristdemokraterna kan enligt motion 2001/02:Ub549 yrkande 8 inte acceptera att Sverige har en så låg avkastning på investering i utbildning. Motionärerna är övertygade om att det utöver andra saker också krävs en högre lönepremie för att i varje fall längre utbildningar skall vara attraktiva. De föreslår ett tillkännagivande till regeringen om att **livslångt lärande** måste ge **ekonomiskt utbyte**.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet. Som utskottet flera gånger tidigare påpekat (senast i bet. 2001/02:UbU4 s. 15) är lönebildningen på arbetsmarknaden inte något som beslutas av riksdagen.

Centerpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub552 yrkande 5 att regeringen skall låta göra en översyn av hur universitet och högskolor sköter sin uppgift att

samverka med det omgivande samhället. Denna s.k. tredje uppgift hanteras enligt motionärerna på mycket olika sätt vid lärosätena.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

I regleringsbrev för år 2002 till universitet och högskolor har regeringen meddelat sin avsikt att vart fjärde år, med början i samband med årsredovisningen för år 2003, begära en särskild redovisning av lärosätenas samverkan med det omgivande samhället. Motionsyrkandet kan därmed anses vara tillgodosett. Utskottet noterar också att Högskoleverket efter allmänna motions tidens slut i oktober 2001 publicerade rapporten *Utvecklingen av högskolans samverkansuppdrag* (Högskoleverkets rapport 2001:24 R).

I den nyss nämnda motionen 2001/02:Ub552 vill Centerpartiet att riksdagen skall begära att regeringen återkommer med förslag om att trygga den *akademiska friheten* (yrk. 6). Det finns enligt motionärerna svårigheter att hävda den enskilda forskarens frihet gentemot en högskolas styrelse, när makten flyttas dit från de kollegialt utnämnda fakultetsnämnderna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

När samma yrkande behandlades vid riksmötet 1999/2000 framhöll utskottet att rätten att fritt välja forskningsproblem, utveckla forskningsmetoder och publicera forskningsresultat är fastslagen i högskolelagen (1992:1434). Högskolelagen är lika förpliktande för ledamöter i högskolestyrelserna som för ledamöterna i kollegiala organ såsom fakultetsnämnder (bet. 1999/2000: UbU3 s. 7). Utskottet vidhåller denna uppfattning.

I motion 2001/02:Ub456 redovisar Miljöpartiet utförligt sin syn på *grunddragen i utvecklingen av högskolan*. Samma synpunkter läggs fram i partiets motion 2001/02:Ub458 (i denna del).

Utbildningen inom universitet och högskolor skall enligt motionerna tillgodose fyra olika behov, nämligen bildning, yrkesutbildning, fortbildning och forskarutbildning. Målet är att högre utbildning skall vara öppen för alla människor. Den sociala snedrekryteringen skall arbetas bort och de ekonomiska hindren i görligaste mån undanröjas. Bland annat kunskap om de ekologiska grundvillkoren på jorden skall ingå i all högskoleutbildning, såväl grundutbildning som forskarutbildning. Motionärerna vill att forskningens frihet skall värnas, att nödvändiga resursförstärkningar fortsätter i planerad takt och att forskningen skall stödjas brett och långsiktigt inom de tre ansvarsområdena för ämnesråden inom Vetenskapsrådet. Villkoren för svensk forskning skall vara generösa och verksamheten skall vara öppen men med höga kvalitetskrav och flexibilitet i organisationen. Studenternas studiesociala rättigheter bör utredas. Möjligheterna att fritt välja ämneskombinationer vid högskolestudier måste förbättras. Utbildningarna på miljöområdet bör samordnas i ändamålsenliga enheter. Jämställdhetsfrågan bör vidgas till att omfatta alla personalkategorier vid universitet och högskolor, inte bara professorer. Visstidsförordnanden bör införas för att man skall få en större rörlighet på lärar- och forskartjänster. Vetenskapsområdena och Vetenskapsrådet behöver i framtiden en förstärkning av resurserna. En utvecklingsfond för små och medelstora högskolor bör inrättas, där dessa högskolor i konkurrens med

varandra skall kunna söka särskilda forskningsmedel. Regeringen bör tillsätta en arbetsgrupp med uppgift att planera för ett miljöteknikinstitut för forskning och utveckling av miljöanpassad teknik och produkter. Sveriges plats i den internationella forskningen bör förstärkas genom att man inrättar ett forskningscentrum med huvuduppgift att samla vetenskapsmän inom frontforskningen, inom områden som är under stark utveckling, till symposier för diskussion och uppsummering med tonvikt på analys av den framtida utvecklingen. I motion 2001/02:N364 yrkande 1 begär Miljöpartiet ett tillkännagivande om strategier för att öka examensfrekvensen vid universitet och högskolor. Yrkandet motiveras inte närmare i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivande.

Frågor om resursförstärkningar bör behandlas i samband med budgetförslagen. Riksdagen tog i december 2001 ställning till regeringens proposition *Den öppna högskolan* (prop. 2001/02:15, bet. UbU4, rskr. 98–100). Därvid antog riksdagen bl.a. en ändring av högskolelagen som ålägger lärosätena att aktivt främja och bredda rekryteringen till högskolan. Ett antal motionsyrkanden om en studiesocial utredning avstyrktes i utskottets senaste budgetbetänkande för utgiftsområde 15 med hänvisning till att det inom Regeringskansliet har inletts ett arbete på direktiv till en sådan utredning (bet. 2001/02:UbU2). Detta beredningsarbete, som berör flera olika departement, pågår fortfarande. Av en nyligen publicerad granskning av verksamheten inom Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling (KK-stiftelsen) framgår att denna stiftelse har avsatt medel för stöd till forskning vid mindre och medelstora högskolor i en omfattning som dessa hittills inte har kunnat utnyttja till fullo. Utskottet noterar också att granskarna rekommenderar KK-stiftelsens styrelse att koncentrera sin verksamhet på stöd till forskning och forskarutbildning (*Stiftelsen för Kunskaps- och Kompetensutveckling – KK-stiftelsen. En granskning av verksamheten utförd av Kungl. Vetenskapsakademien och Kungl. Ingenjörsvetenskapsakademien, KVA rapport 2002:1*).

Studentfrågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår, med hänvisning till pågående beredning i Regeringskansliet, att riksdagen skall avslå motionsyrkanden om studenternas rättssäkerhet. Vidare avstyrks motionsyrkanden om förändringar när det gäller kårobligatoriet, de forskarstuderandes inflytande, elitidrottarens villkor samt skadestånd vid undermålig undervisning.

Jämför reservationerna 2 (kd), 3 (c), 4 (fp) och 5 (m, kd, c, fp).

Motioner och utskottets ställningstagande

Fyra motioner tar upp frågor om **studenternas rättssäkerhet**.

Kristdemokraterna hävdar i motion 2001/02:Ub4 yrkande 1 att ett centralt ramverk i form av lag bör garantera studenternas rättssäkerhet. Lagen skall i första hand vara till stöd för studenten och slå fast hans eller hennes grundläggande rättigheter.

Centerpartiet önskar enligt motion 2001/02:Ub552 yrkande 12 förändringar i högskoleförordningen. Studieuppehåll, antagning och rätten att genomgå prov bör regleras där på ett tydligare sätt. Högskolorna bör vara skyldiga att dokumentera sin praxis och att motivera alla beslut skriftligt.

Folkpartiet förespråkar i motion 2001/02:Ub261 yrkande 9 inrättande av ett s.k. studentkontrakt. Ett sådant skall innehålla principer för hur bl.a. rättning och betygssättning skall gå till. Studenten skall ha rätt att överklaga sitt betyg eller få sin uppsats bedömd av någon annan, i sista hand av en av institutionens professorer. Kontrakten kan till sitt precisa innehåll variera mellan olika lärosäten, och själva variationen avses ge studenten bättre möjligheter att jämföra lärosäten, varigenom konkurrensen ökar till gagn för kvaliteten.

Motion 2001/02:Ub207 (m) tar upp frågan om rätt för studenter att överklaga betyg. Sådan rätt finns i våra nordiska grannländer, hävdar motionärerna. De skriver att det finns behov av att stärka studenters ställning, men att det även är viktigt att inte undergräva lärarens auktoritet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Högskoleverket fick i februari 2001 i uppdrag av regeringen att utreda studenternas rättssäkerhet inom högskolan. Verket skulle bl.a. analysera om studenternas rätt att överklaga olika beslut borde utvidgas. Uppdraget redovisades i november 2001 (*20 åtgärder för att stärka studenternas rättssäkerhet*, Högskoleverkets rapportserie 2001:27 R). Riksdagen bör inte föregripa regeringens beredning av ärendet, som nu pågår inom Utbildningsdepartementet.

Förslag om avskaffande av **kårobligatoriet** förs fram i sju motioner, nämligen av Moderaterna i motion 2001/02:Ub546 yrkande 10, av Centerpartiet i motion 2001/02:Ub552 yrkande 11, av Folkpartiet i motion 2001/02:Ub261 yrkande 10 och dessutom i motionerna 2001/02:Ub209 (kd), 2001/02:Ub226 (m), 2001/02:Ub391 (kd) och 2001/02:Ub412 (kd). Motionärerna hävdar att kårobligatoriet strider mot föreningsfriheten och att det inte är nödvändigt för att garantera studenterna inflytande inom högskolan. Såväl studenternas inflytande som det studiesociala arbete som i dag bedrivs av de obligatoriska studentsammanslutningarna måste garanteras på annat sätt, framhålls det i flera av motionerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår motionsyrkandena.

Liksom tidigare hänvisar utskottet till att vid en avvägning mellan de principiella skälen för att avskaffa obligatoriet och de praktiska fördelarna med att behålla det väger de sistnämnda tyngst (jfr bet. 2000/01:UbU8 s. 14 f.). Det har hittills inte kommit fram något konkret förslag till hur studenternas repre-

sensation i högskolans organ och den studiesociala verksamhet som de obligatoriska studentsammanslutningarna bedriver skall garanteras vid ett avskaffande av obligatoriet.

I Centerpartiets motion 2001/02:Ub552 yrkande 10 begärs en översyn av hur de *forskarstuderandes inflytande* i olika beslutande organ säkerställs. Enligt motionärerna är de forskarstuderandes situation inte jämförbar vare sig med grundutbildningsstudenternas eller de av högskolan anställda lärarnas.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

De forskarstuderande är studenter vid högskolan och omfattas av kårbli-gatoriet. De gällande författningarna om studenternas rätt att vara representerade i de olika organen inom högskolan skiljer inte mellan doktorander och grundutbildningsstudenter. Utskottet är inte berett att föreslå att en sådan skillnad skall införas i högskoleförfattningarna utan utgår från att respektive studentkår själv kan avgöra vilka personer som bäst företräder studenterna i varje särskilt organ.

Centerpartiet begär i motion 2001/02:Ub552 yrkande 13 också en utredning för att få ett *enhetligt studerandebegrepp*. Reglerna för arbetslöshetsersättning, socialbidrag, bostadsbidrag och föräldrapenning bygger på skilda definitioner av vad en studerande är för något, vilket skapar otrygghet, anser motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

I utskottets senaste budgetbetänkande för utgiftsområde 15 Studiestöd avstyrktes ett antal motionsyrkanden om en studiesocial utredning, med hänvisning till att det inom Regeringskansliet förbereddes direktiv för just en sådan (bet. 2001/02: UbU2 s. 22 f.). Beredningsarbetet, som ännu pågår, berör flera olika departement och tar därför jämförelsevis lång tid. Utskottet utgår från att studerandebegreppet kommer att behandlas i det kommande utredningsarbetet.

Elitidrottarnas villkor vid högskolestudier tas upp i motionerna 2001/02: Ub306 (v) och 2001/02:Kr339 (m) yrkande 5. Båda motionerna förordar att idrottsutövare på elitnivå skall kunna beviljas studiemedel för en långsammare studietakt och under fler terminer än övriga studenter. Motionärerna vill också att elitidrottare, under förutsättning att de har tillräckliga meritpoäng för att antas till den utbildning de sökt, skall kunna ges företräde till viss studieort för att på ett optimalt sätt kunna kombinera idrottsutövande med en god utbildning (s.k. ortsföreträde).

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Motsvarande yrkanden har behandlats av riksdagen flera gånger, senast vid förra riksmötet i betänkande 2000/01:UbU2 s. 20 när det gäller studiemedel och i betänkande 2000/01:UbU8 s. 18 när det gäller ortsföreträde. Utskottet anser fortfarande att idrottsutövning på elitnivå inte bör föranleda en större skuldsättning för studenten än normalt. Högskoleverket har funnit att ortsföreträdet inte är förenligt med gällande bestämmelser. Utskottet anser inte att riksdagen skall ta initiativ till att ändra dessa i enlighet med motionärernas förslag.

I motion 2001/02:Ub205 (m) begärs ett tillkännagivande till regeringen om att studenter bör ha rätt till **skadestånd vid undermålig undervisning**. Högskoleverket har kritiserat förhållandet att staten inte kan bli skadeståndsskyldig annat än i det fall ett lärosäte gjort sig skyldigt till direkt felaktig myndighetsutövning. Eftersom studenten lägger ned stora summor på levnadsomkostnader och studiematerial är det rimligt att hon eller han kan kompenseras ekonomiskt om utbildningen är direkt undermålig, menar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Frågan om skadestånd i det konkreta fall som motionärerna syftar på och som Högskoleverket har yttrat sig över har av verket överlämnats till Justitiekanslern för slutligt avgörande. Justitiekanslern har ännu inte fattat beslut i ärendet. I högskolelagen (1992:1434) föreskrivs att verksamheten vid universitet och högskolor med offentlig huvudman skall avpassas så att en hög kvalitet nås, såväl i utbildningen som i forskningen och det konstnärliga utvecklingsarbetet. Riksdagen behandlade för två år sedan propositionen *Studentinflytande och kvalitetsutveckling i högskolan* (prop. 1999/2000:28, bet. 1999/2000:UbU12, rskr. 1999/2000:180). Där presenterades regeringens avsikt att ge Högskoleverket ett utökat uppdrag när det gäller kvalitetsutvärdering. Verket fick fr.o.m. budgetåret 2001 i uppdrag att, med en periodicitet på sex år, genomföra utvärderingar av kvaliteten i samtliga utbildningar för generella examina och yrkesexamina. Utskottet delar utbildningsministerns uppfattning (i svar på fråga 2000/01:1360) att detta kvalitetssäkringssystem är bättre för att komma till rätta med eventuella brister än vad domstolsprövning av yrkanden om skadestånd i enskilda fall skulle vara.

Utbildning för vissa yrken

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om förändringar när det gäller innehållet i vissa utbildningar, tandhygienistutbildningens längd och utbildningen av teckenspråkstolkare.

Jämför *reservation 4 (fp)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Folkpartiet anser enligt motion 2001/02:L367 yrkande 15 att attityderna gentemot homosexuella, bisexuella och transpersoner behöver förändras. Utbildningarna för lärare, socionomer, läkare, präster, psykologer, jurister och poliser ger alltför litet **kunskaper om homosexuellas, bisexuellas och transpersoners situation**. Högskoleverket bör enligt motionärerna få i uppdrag att lägga upp en plan för hur undervisningen skall kunna förbättras på denna punkt. Också i motion 2001/02:L371 (v, s, c, fp, mp) yrkande 32 sägs att dessa gruppers situation måste få en mer framträdande plats i de nämnda utbildningarna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Statsmakterna styr de yrkesutbildningar som tillhör högskolan genom den s.k. examensordningen, som utgör en bilaga till högskoleförordningen (1993:100). I examensordningen anges målen för de olika examina som finns. Inom ramen för examensordningens bestämmelser fastställer sedan varje lärosäte det närmare innehållet och organisationen av utbildningen. Utskottet anser att denna ordning är lämplig. För juris kandidatexamen, psykologexamen, socionomexamen och teologie kandidatexamen anges som ett av målen att studenten skall ha förvärvat kännedom om sådana samhälls- och familjeförhållanden som påverkar kvinnors och mäns livsbetingelser. Likartade formuleringar finns i examensordningens beskrivningar av läkarexamen och lärarexamen.

Miljöpartiet föreslår i motion 2001/02: MJ518 yrkande 14 ett tillkännagivande till regeringen om att *matens betydelse för hälsan* bör speglas i utbildningsväsendet på alla nivåer, särskilt i utbildningarna för människovårdande yrken som psykolog, lärare, sjuksköterska, läkare, socionom etc.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande med hänvisning till den nyss nämnda ordningen för statsmakternas styrning av högskoleutbildningarna.

I motion 2001/02: Ub425 (m) skriver motionären att *tandhygienistutbildningen* snarast måste förändras så att den omfattar 120 poäng, detta för att säkerställa kompetens och tillgång på sökande.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Liksom när motsvarande yrkande avslogs av riksdagen vid förra riksmötet (bet. 2000/01: UbU8 s. 28 f.) hänvisar utskottet till den pågående utredningen, *Tandvårdsöversyn 2000*, som skall redovisas våren 2002 (dir. 2000:65). Utskottet utgår från att den därefter blir föremål för beredning i Regeringskansliet.

Utbildningen av teckenspråkstolkar bör enligt motion 2001/02: Ub403 (s) kvalitetssäkras genom att inordnas i högskolan och därigenom omfattas av formella regler för urval, betyg och examen. I motion 2001/02: Ub538 (s) föreslår motionären att den aviserade utredningen om teckenspråkets ställning skall få i uppdrag att även göra en översyn av tolkutbildningen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena.

Utbildning av teckenspråkstolkar ges i dag vid ett antal folkhögskolor. Utbildningen får statsbidrag som fördelas av Tolk- och översättarinstitutet vid Stockholms universitet. På förslag av konstitutionsutskottet tillkännagav riksdagen våren 2001 för regeringen som sin mening att teckenspråkets ställning borde ses över (bet. 2000/01: KU14 s. 16 f.). Det är enligt konstitutionsutskottet angeläget att de dövas och hörselskadades rättigheter när det gäller teckenspråket och teckenspråksinformation säkerställs. Inom Regeringskansliet (Socialdepartementet) arbetar man nu på direktiv till en utredning.

Forskning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår motionsyrkanden om förändringar när det gäller utbyggnad av forskningen, forskningsstiftelsernas styrelser, sakkunnigas roll vid professorstillsättningar, forskning och utbildning inom designområdet och konsumentforskning. Jämför *reservationerna 2 (kd), 3 (c) och 4 (fp)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Kristdemokraterna tar i motion 2001/02:Ub438 upp utbyggnaden av *forskningen*. Motionärerna anser att den fria, ämnesdisciplinära nyfikenhetsforskningen måste garanteras genom att medel till grundforskning ges till fakulteterna (yrk. 7). I princip är det bara den tvärvetenskapliga och nyttoinriktade forskningen som skall finansieras via centrala organ, heter det i motionen. Utbyggnaden av forskningen skall ske i jämn och hög takt (yrk. 8). Vidare bör man enligt motionärerna åtgärda förväntad lärarbrist (yrk. 9).

Centerpartiet påtalar i motion 2001/02:Ub552 yrkande 8 att många forskare måste ägna mycket tid åt att ansöka om pengar till sin forskning från olika finansiärer, något som riskerar att skapa otrygghet om framtiden och att skrämja bort doktorander från den akademiska forskningen. Omfattningen av detta och konsekvenserna för forskarens sociala situation och forskningens kvalitet bör utredas, anser motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden.

Motsvarande yrkanden från Kristdemokraterna behandlades under förra riksmötet och avslogs då (bet. 2000/01:UbU6). Enligt lagen om Vetenskapsrådet (2000:662), som riksdagen antog våren 2000, skall det för att ge stöd till grundläggande forskning av högsta vetenskapliga kvalitet inom samtliga vetenskapsområden finnas ett forskningsråd, Vetenskapsrådet. Vidare finns två forskningsråd, Forskningsrådet för arbetsliv och socialvetenskap (FAS) och Forskningsrådet för miljö, areella näringar och samhällsbyggande (FORMAS), som bl.a. har till uppgift att stödja grundforskning. Medel för grundforskning anvisas dels till universiteten och högskolorna, dels till forskningsråden. Utskottet anser inte att denna ordning bör rivas upp. Såväl för medlen som går direkt till lärosätena som för medlen som anvisas till forskningsråden har regeringen i den senaste budgetpropositionen redovisat vilken utbyggnad som beräknas för de närmaste åren (prop. 2001/02:1 utg.omr. 16 s. 236 respektive 254 f.). Därigenom att forskare från olika lärosäten och fakulteter konkurrerar om anslag från Vetenskapsrådet och får sina ansökningar prövade av sakkunniga bedömare, gagnas kvaliteten i den svenska forskningen. Utskottet anser inte att det skulle vara till fördel för forskningens kvalitet att begränsa Vetenskapsrådets uppdrag – och de medel som rådet fördelar – till tvärvetenskaplig och nyttoinriktad forskning.

Enligt Folkpartiet i motion 2001/02:Ub261 yrkande 19 hotas den vetenskapliga kvaliteten av att regeringen har skaffat sig rätt att utse ledamöterna i *forskningsstiftelsernas styrelser*. Lagen bör ändras så att stiftelsernas styrelser utses inom och av forskarvärlden, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet. Att styrelseledamöterna utses av regeringen utgör inget hinder för att forskningsstiftelserna är fristående, självständigt arbetande organ.

Folkpartiet föreslår i motion 2001/02:Ub261 också ett tillkännagivande till regeringen *om ämnessakkunnigas roll vid tillsättning av forskare och professorer* (yrk. 20). Partiet invänder mot att de sakkunniga som skall delta i beredningen av förslag till professor inte längre har rösträtt. Detta medför risk för att politiska eller andra ovidkommande värderingar får ligga till grund för ett beslut som skall värdera vetenskaplig kompetens, menar motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Högskoleförordningen innehåller utförliga regler om hur anställning av lärare vid universitet och högskolor skall gå till (1993:100, 4 kap.). Lärare anställs av rektor. Beslut om anställning som professor får inte av rektor delegeras till annan. Förslag till anställning som professor lämnas till rektor av fakultetsnämnden, i vilken ledamöterna, med undantag för företrädarna för studenterna, utses genom val bland de vetenskapligt kompetenta lärarna. Innan fakultetsnämnden avger förslag om professor skall den inhämta yttrande från minst två personer som är särskilt förtrogna med anställningens ämnesområde (s.k. sakkunniga). De sakkunniga skall var för sig skriftligen redogöra för skickligheten hos de sökande som främst bör komma i fråga för anställningen, ange ordningen mellan dem och motivera sitt val. Detta system har gällt sedan den 1 januari 1999. Innan dess fanns i högskoleförordningen föreskrifter om tjänsteförslagsnämnd, som hade uppgiften att avge förslag till innehavare av tjänst som professor. I tjänsteförslagsnämnden ingick tre särskilt utsedda sakkunniga som ledamöter tillsammans med fyra företrädare för fakultetsnämnden och en för studenterna. I proposition 1996/97:141 *Högskolans ledning, lärare och organisation* redovisade regeringen sin avsikt att avskaffa bestämmelserna om tjänsteförslagsnämnd. Riksdagen framförde inga invändningar mot detta (bet. 1997/98:UbU4, rskr. 12).

Moderata samlingspartiet föreslår i motion 2001/02:Kr226 tillkännagivanden om *forskningen på designområdet* och om *utbildningen på form- och designområdet* (yrk. 2 och 3). Forskningen behöver enligt motionärerna få bättre möjligheter. Det reformarbete som pågår inom arkitektur- och designutbildningen är bra och välbehövligt, men det behövs också vidareutbildningar för aktiva inom olika hantverksyrken och även för att öka kompetensen för andra yrkesgrupper, anser motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandena om tillkännagivanden. Den närmare fördelningen av de statliga forskningsresurserna ankommer på forskningsfinansierande myndigheter som bl.a. Vetenskapsrådet och på universitet och högskolor. Lärosätena har också själva ansvaret för förnyelsen av sitt utbildningsutbud.

Konsumentforskningens betydelse understryks i motion 2001/02:Ub510 (s). Motionären anser att det behövs en ny inriktning inom samhällsekonomin, lämpligen kallad konsumentekonomi. Medel för denna forskning bör kunna skapas genom omfördelning från annan ekonomiforskning och -utbildning, anser hon.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande. Utskottet delar motionärernas uppfattning om vikten av en god konsumentforskning. Indelningen i vetenskapliga discipliner är dock inte en fråga för statsmakterna utan för forskarsamhället. Prioriteringar mellan olika inriktningar är också i huvudsak en fråga för lärosätena, Vetenskapsrådet och de övriga forskningsfinansierande organen.

Forskarutbildning

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker motionsyrkanden om förändringar när det gäller industriforskningsinstituterna samt fyraårsspärren för doktorandanställningar.

Jämför *reservation 4 (fp)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Folkpartiet anser enligt motion 2001/02:N10 yrkande 3 att regeringen bör återkomma till riksdagen med en analys av hur forskarutbildningen kan komma att påverkas av reformeringen och förstärkningen av **industriforskningsinstituterna**. Den får inte leda till att det betydelsefulla sambandet mellan forskning och forskarutbildning försvagas, anser motionärerna.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagen tog i december 2001 ställning till propositionen *FoU och samverkan i innovationssystemet* (prop. 2001/02:2, bet. NU5, rskr. 64) och godkände därvid förslaget om en omstrukturering av industriforskningsinstituterna med målet att skapa en stark sammanhållen struktur för dessa. Om detta mål rådde enighet mellan riksdagspartierna. Utbildningsutskottet ser ingen anledning att befara att denna omstrukturering skulle försvaga sambandet mellan forskning och forskarutbildning.

I motion 2001/02:Ub223 (fp) begärs ett tillkännagivande om att det behövs flexibilitet i **fyraårsspärren i forskarutbildningen**. Motionären hävdar att det finns risk att doktorander som är nästan klara med sitt arbete avstår från att fullfölja det, eftersom de inte kan få finansiering utöver fyra år. Nuvarande bestämmelse ger inte doktoranden något utrymme för att göra fel, bli oense med handledaren eller byta projekt, heter det i motionen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Bestämmelser om anställning som doktorand (tidigare: doktorandtjänst) finns i högskoleförordningen (1993:100). Där ges möjlighet att låta en dokto-

rand behålla sådan anställning längre tid än som motsvarar fyra års heltidsstudier, om det finns särskilda skäl, såsom vid ledighet på grund av sjukdom, för tjänstgöring inom totalförsvaret eller för förtroendeuppdrag inom fackliga organisationer och studentorganisationer eller vid föräldraledighet (5 kap. 7 §). Det är angeläget att studietiden till doktorsexamen inte förlängs. Statsmakterna har i detta syfte anvisat medel för effektivisering av forskarutbildningen, bl.a. till utbildning av handledare i forskarutbildningen och till forskarskolor.

Organisatoriska frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet avstyrker ett motionsyrkande om att uppmuntra omvandling av lärosäten till stiftelseform. Riksdagen bör också avslå motionsyrkanden om antalet studerande och examinerade inom området teologi samt om en högskola i Hälsingland.

Jämför *reservation 4 (fp)*.

Motioner och utskottets ställningstaganden

Folkpartiet anser enligt motion 2001/02:Ub261 yrkande 25 att fler **universitet och högskolor bör uppmuntras att övergå i stiftelseform**. Det är också eftersträvansvärt att det i konkurrens med de offentliga högskolorna växer fram privata universitet. Därmed gagnas enligt motionärerna den enskilda studentens valfrihet och kvaliteten inom högskolesektorn som helhet.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Riksdagen avskog tidigare under detta riksmöte liknande yrkanden från Moderata samlingspartiet (bet. 2001/02:UbU1 s. 58, rskr. 97). Utskottet anser fortfarande inte att fler statliga lärosäten bör omvandlas till stiftelser. Folkpartiet har heller inte anvisat något sätt att finansiera en sådan omvandling. Enligt utskottets mening ger de ramvillkor som nu gäller för statliga universitet och högskolor dessa stort utrymme för självbestämmande. Av detta har följt en stor mångfald i fråga om utbildningsutbud och undervisningsformer.

I motion 2001/02:Ub470 (s) framförs önskemål om ett sådant redovisningssystem till riksdagen att det går att följa utvecklingen av **antalet studerande och examinerade i teologi**. I en tid då religionens koppling till dagsaktuella skeenden har tydliggjorts har behovet av teologisk kunskap vuxit, skriver motionären.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet om tillkännagivande.

Högskoleverket ger i sin årsrapport uppgifter om antalet som avlagt vissa examina. Hittills har teologie kandidatexamen inte tagits upp i den redovisningen. I årsrapportens tabellbilaga ges uppgifter om antalet helårsstudenter och helårsprestationer med uppdelning på utbildningsområden. Ett sådant område är teologi. Numera finns Högskoleverkets s.k. NU-databas tillgänglig

på Internet. Ur den kan de uppgifter som motionären önskar tas fram. Utskottet anser att motionen därmed är i huvudsak tillgodosedd.

Tillkomsten av en **högskola i Hälsingland** skulle enligt motion 2001/02:Ub513 (s) utgöra ett positivt inlag för regionens utveckling och ge en bredare social och geografisk rekrytering till högskoleutbildning. Motionärerna begär ett tillkännagivande till regeringen om detta.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Den svenska högskolan har en bred geografisk spridning med 36 lärosäten från Luleå i norr till Malmö i söder. Ett svenskt nätuniversitet inrättas från och med den 1 mars 2002 och skall bestå av den IT-stödda distansutbildning som universitet och högskolor väljer att anmäla till den nyinrättade Myndigheten för Sveriges nätuniversitet. Nätuniversitetet ger nya möjligheter till högskolestudier för människor som bor långt ifrån ett universitet eller en högskola. Regeringen har vidare inrättat en delegation för regional samverkan om högre utbildning. Delegationens uppgift är att stimulera regionalt samarbete mellan universitet och högskolor och kommuner, landsting, länsstyrelser eller motsvarande organ. Delegationen kommer att ha totalt 150 miljoner kronor att fördela till samverkan kring högre utbildning under tre år. Båda åtgärderna syftar bl.a. till att bredda rekryteringen till högre utbildning.

Övriga frågor

Utskottets förslag i korthet

Utskottet anser inte att riksdagen skall uttala sig för statlig finansiering av ett nybyggarcentrum i Vilhelmina.

Motion och utskottets ställningstagande

I motion 2001/02:Ub472 (s) föreslås ett tillkännagivande till regeringen om ett **nybyggarcentrum i Vilhelmina**. I Vilhelmina kommun har en diskussion påbörjats om inrättande av ett sådant centrum, som avses samla in, förvalta och förmedla kunskap om nybyggare och kolonisationsförlopp. Motionärerna anser att ett sådant centrum skulle vara en nationell tillgång, varför staten bör engageras i finansieringen.

U t s k o t t e t föreslår att riksdagen avslår yrkandet.

Frågan om statligt engagemang i ett sådant centrum kan enligt utskottets mening prövas av regeringen i budgetarbetet.

Andra motionsyrkanden

Utskottets förslag i korthet

Utskottet föreslår att riksdagen avslår 13 motionsyrkanden i frågor där det enligt gällande styrsystem ankommer på andra än riksdagen att fatta beslut.

Motioner och utskottets ställningstagande

Ansvar för den högre utbildningen och forskningen är delat mellan statsmakterna, de forskningsfinansierande myndigheterna och universiteten och högskolorna. Enligt gällande styrsystem skall riksdagen främst fatta beslut om övergripande och nationella frågor.

Ett antal motionsyrkanden rör frågor där det ankommer på regeringen, lärosätena eller andra organ att fatta beslut.

U t s k o t t e t föreslår med hänvisning till gällande ansvarsfördelning att följande motionsyrkanden avslås:

Motion 2001/02:Sf396 (kd) yrkandena 4 och 5 om försäkringsmedicin.

Motion 2001/02:So609 (kd) yrkande 4 om att kunskap om anhörigvårdarens situation bör bli en viktig del i alla utbildningar inom vården och den sociala sektorn.

Motion 2001/02:So625 (c) yrkande 3 om utbildning om smärtlindring.

Motion 2001/02:Kr418 (kd) yrkande 16 om dansutbildningen.

Motion 2001/02:Ub303 (kd) yrkande 1 om ANT-kunskap i vissa utbildningar.

Motion 2001/02:Ub305 (s) om studier av el- och amalgamallergier.

Motion 2001/02:Ub371 (m, kd, c, fp) om smärtekunskap i vissa vårdutbildningar.

Motion 2001/02:Ub390 (s) yrkande 2 om professurer i yrkespedagogik.

Motion 2001/02:Ub467 (s) yrkandena 1–3 om utbildning i försäkringsmedicin.

Motion 2001/02:Ub522 (s) om kunskap om utsatta unga kvinnors situation.

Reservationer

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservationer. I rubriken anges inom parentes vilken punkt i utskottets förslag till riksdagsbeslut som behandlas i avsnittet.

1. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt (punkt 4) – mp

av Gunnar Goude (mp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkt 4 borde ha följande lydelse:

4. Grunddragen i högskolans utveckling i övrigt

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 1. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:Ub456 och 2001/02:Ub458 (i denna del) och avslår motion 2001/02:N364 yrkande 1.

Ställningstagande

Jag anser att riksdagen bör ställa sig bakom den syn på **grunddragen i högskolans utveckling** som Miljöpartiet redovisat i motionerna 2001/02:Ub456 och 2001/02:Ub458 och som utförligt refereras under rubriken Övergripande frågor i betänkandet (s. 9 f.).

2. Studenternas rättssäkerhet, m.m. (punkterna 5 och 15) – kd

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkterna 5 och 15 borde ha följande lydelse:

5. Studenternas rättssäkerhet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 2. Därmed bifaller riksdagen motion

2001/02:Ub4 yrkande 11
och avslår motionerna
2001/02:Ub207,
2001/02:Ub261 yrkande 9 och
2001/02:Ub552 yrkande 12.

15. Utbyggnad av forskningen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservationen. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub438 yrkandena 7 och 8 och avslår motionerna 2001/02:Ub438 yrkande 9 och 2001/02:Ub552 yrkande 8.

Ställningstagande

Studenternas rättssäkerhet behöver stärkas inom flera områden, t.ex. när det gäller antagningsfrågor, examinationsfrågor, rätten att tentera och förekomsten av olika avgifter inom högskolan. Ju större den lokala friheten är, desto viktigare är det att studenterna har möjlighet att få sin sak prövad. Vi har ett decentraliserat högskolesystem där högskolorna skall ges utrymme för att utforma egna regler, men ett centralt ramverk i form av lag bör samtidigt finnas som slår fast studentens grundläggande rättigheter. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub4 yrkande 11.

Grundläggande vid **utbyggnad av forskningen** skall enligt vår mening vara att den fria, ämnesdisciplinära nyfikenhetsforskningen garanteras. Medel för sådan skall gå till lärosätena, där högskolestyrelserna skall ha ansvar för forskningsorganisationen och för att medel till grundforskning ges till fakulteterna. Det är i princip bara den tvärvetenskapliga och nyttoinriktade forskningen som skall finansieras via centrala organ. Utbyggnaden av forskningen skall ske i jämn och hög takt. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkänna för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub438 yrkandena 7 och 8.

3. Studenternas rättssäkerhet, m.m. (punkterna 5, 7, 8 och 15) – c

av Sofia Jonsson (c).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 5, 7, 8 och 15 borde ha följande lydelse:

5. Studenternas rättssäkerhet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub552 yrkande 12 och avslår motionerna 2001/02:Ub4 yrkande 11, 2001/02:Ub207 och 2001/02:Ub261 yrkande 9.

7. Forskarstuderandes inflytande

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub552 yrkande 10.

8. Enhetligt studerandebegrepp

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub552 yrkande 13.

15. Utbyggnad av forskningen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 3. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub552 yrkande 8 och avslår motion 2001/02:Ub438 yrkandena 7–9.

Ställningstagande

Jag anser att högskoleförordningen måste förtydligas för att säkra **studenternas rättssäkerhet**. Frågor om studieuppehåll, antagning och rätten att genomgå prov behöver regleras i förordningen på ett tydligare sätt. Högskolornas lokala regelverk måste också ses över oftare av JO och Högskoleverket. Givetvis bör högskolorna vara skyldiga att dokumentera sin praxis och också att motivera alla beslut skriftligt. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub552 yrkande 12.

Forskarstuderande har en situation som varken är jämförbar med grundutbildningsstudenternas eller de anställda lärarnas och forskarnas. Därför är det viktigt att även forskarstuderande garanteras representation i olika beslutande organ. Regeringen bör göra en översyn av hur **forskarstuderandes inflytande** säkerställs. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub552 yrkande 10.

Från statliga myndigheters sida råder i dag ingen samfäll syn på vad det innebär att vara student vid ett svenskt lärosäte. Reglerna om arbetslöshetskassa, socialbidrag, bostadsbidrag och föräldrapenning utgår från olika syn på vem som är student och under hur stor del av året som en person är student.

Det finns goda skäl att anta att studenter känner otrygghet inför olika myndigheters system. Beslut som berör samma grupp människor och som inte samordnas skapar ett ojämlikt och i förlängningen diskriminerande system. Regeringen bör därför utreda *studentbegreppet* med inriktning på att få ett *enhetligt* sådant i de lagar och förordningar som berör studenter. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub552 yrkande 13.

Det är viktigt för *forskningens* kvalitet att de som ägnar sig åt forskning har möjlighet att verka i en i alla avseenden god miljö. Många forskare måste ägna mycket tid åt att ansöka om medel både till forskningsutgifterna och till sin egen lön, för längre eller kortare tid framåt. Detta skapar otrygghet om framtiden och är olyckligt inte minst eftersom det skrämmar många doktorander från en framtid inom den akademiska forskningen. I vilken omfattning detta sker och vad det får för konsekvenser för forskarens sociala situation och forskningens kvalitet bör utredas närmare. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub552 yrkande 8.

4. Studenternas rättssäkerhet, m.m. (punkterna 5, 11, 16, 17, 20, 21 och 22) – fp

av Ulf Nilsson (fp).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att utskottets förslag under punkterna 5, 11, 16, 17, 20, 21 och 22 borde ha följande lydelse:

5. Studenternas rättssäkerhet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub261 yrkande 9 och avslår motionerna 2001/02:Ub4 yrkande 11, 2001/02:Ub207 och 2001/02:Ub552 yrkande 12.

11. Kunskap om homo- och bisexuellas samt transpersoners situation

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motionerna 2001/02:L367 yrkande 15 och 2001/02:L371 yrkande 32.

16. Forskningsstiftelsernas styrelser

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub261 yrkande 19.

17. Ämnessakkunnigas roll vid tillsättning av professorer m.fl.

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub261 yrkande 20.

20. Industriforskningsinstitutet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:N10 yrkande 3.

21. Fyraårsgränsen i forskarutbildningen

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen delvis motion 2001/02:Ub223.

22. Fristående universitet och högskolor

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 4. Därmed bifaller riksdagen motion 2001/02:Ub261 yrkande 25.

Ställningstagande

En åtgärd som skulle förstärka *studenternas rättssäkerhet* är att införa ett s.k. studentkontrakt. Ett sådant kontrakt skall innehålla principer för hur bl.a. rättning och betygssättning skall gå till. Studenten skall ha rätt att överklaga sitt betyg eller få sin uppsats bedömd av någon annan, i sista hand en av institutionens professorer. Den student som har professorn som sin handledare eller examinator skall ha möjlighet att få sin skrivning eller uppsats bedömd av en utomstående granskare. Kontrakten skall självfallet inte bara betona studenternas rättigheter utan också deras skyldigheter, inte minst att ägna tid och kraft åt studierna. Ett bra studentkontrakt måste innebära rättigheter och skyldigheter för båda parter – studenterna och lärarna. Till sitt precisa innehåll kan kontrakten variera mellan olika lärosäten. Därmed kan studenten jämföra institutioner innan hon eller han väljer lärosäte för sina studier. Detta skapar en tydlig konkurrens, som gynnar kvaliteten. Institutionerna skall ha samma typ av kontrakt också för sina doktorander. I dessa kontrakt skall anges t.ex. hur mycket handledning som den enskilda doktoranden har rätt att kräva. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub261 yrkande 9.

Högskolan har en viktig roll att spela i arbetet med att förändra attityderna gentemot *homo- och bisexuella samt transpersoner*. Blivande lärare, socio-

nomer, läkare, präster, psykologer, jurister och poliser – yrken i vilka man kommer i kontakt med homosexuella, bisexuella och transpersoner som behöver stöd – behöver i sin utbildning få bättre kunskaper om dessa människors situation. Högskoleverket bör få i uppdrag att lägga upp en plan för hur undervisningen skall kunna förbättras på denna punkt. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:L367 yrkande 15 och 2001/02:L371 yrkande 32.

Det ligger ett värde i att politiskt obundna forskningsmedel existerar vid sidan av de politiskt beslutade anslagen till olika lärosäten. Den socialdemokratiska regeringen har sett till att regeringen numera kan utse de ledamöter den önskar i *forskningsstiftelsernas styrelser*. Denna direkta politiska styrning av stiftelserna hotar den vetenskapliga kvaliteten. Lagen bör ändras så att styrelserna utses inom och av forskarvärlden. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub261 yrkande 19.

I Sverige har under många år lektorer och professorer utsetts genom ett system där *ämnessakkunniga* är med och röstar vid en tillsättning. Detta har nu ändrats så att de sakkunniga inte längre har rösträtt. En professor kan alltså tillsättas mot ämnessakkunnigas vilja, om fakultetsnämnden så önskar. Risken är uppenbar att politiska eller andra ovidkommande värderingar får ligga till grund för ett beslut som skall värdera vetenskaplig kompetens. Jag anser att forskare och professorer skall tillsättas av nämnder i vilka ämnessakkunniga har inflytande och formell rösträtt. Detta bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub261 yrkande 20.

En förstärkning av *industriforskningsinstitutet* får inte leda till att det på bekostnad av universitet och högskolor växer fram en kraftfull, parallell forskningsstruktur. Det betydelsefulla sambandet mellan forskning och forskarutbildning – som är utmärkande för den akademiska verksamheten vid landets lärosäten – får inte försvagas. Regeringen bör återkomma till riksdagen med en analys av hur den viktiga forskarutbildningen kan komma att påverkas av de reformer avseende industriforskningsinstitutet som blir följden av riksdagens beslut tidigare under detta riksmöte om dessa institut (prop. 2001/02:2, bet. NU5, rskr. 64).

Den reform av *forskarutbildningen* som genomfördes 1998 måste rivas upp. Den totalreglering som då infördes har skapat minskad flexibilitet och hindrat många forskarbegävningar från att forska. *Fyraårsspärren* i denna utbildning medför risk att doktorander som är nästan klara med sitt arbete avstår från att fullfölja det, eftersom spärren i regel omöjliggör all finansiering efter det att den stipulerade tiden förbrukats. Doktoranden ges därmed inte något utrymme för att göra fel, bli oense med sin handledare eller byta projekt. Det är enligt min mening önskvärt att spärren mjukas upp och omvandlas till ett riktmärke. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed delvis bifalla motion 2001/02:Ub223.

Staten måste även i framtiden ta ett stort ansvar för universitet och högskolor. Emellertid är det önskvärt att det vid sidan av de statligt finansierade och drivna lärosätena växer fram *fristående universitet och högskolor*. Fler lärosäten bör uppmuntras att övergå i stiftelseform, liksom Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping har gjort. Det är också eftersträvansvärt att det i konkurrens med de offentliga högskolorna växer fram privata universitet. Sådana kan bidra till ökad mångfald till gagn för både den enskilda studentens valfrihet och kvaliteten i högskolesektorn som helhet. Det jag här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motion 2001/02:Ub261 yrkande 25.

5. Kårobligatoriet (punkt 6) – m, kd, c, fp

av Beatrice Ask (m), Yvonne Andersson (kd), Per Bill (m), Erling Wälivaara (kd), Catharina Elmsäter-Svärd (m), Sofia Jonsson (c), Ulf Nilsson (fp) och Anders Sjölund (m).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att utskottets förslag under punkt 6 borde ha följande lydelse:

6. Kårobligatoriet

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som framförs i reservation 5. Därmed bifaller riksdagen delvis motionerna 2001/02:Ub209, 2001/02:Ub226, 2001/02:Ub261 yrkande 10, 2001/02:Ub391, 2001/02:Ub412, 2001/02:Ub546 yrkande 10 och 2001/02:Ub552 yrkande 11.

Ställningstagande

Vi anser att kårobligatoriet är principiellt felaktigt och därför bör avskaffas. Obligatoriet är inte nödvändigt för att säkerställa studentinflytande över utbildningen, som bör tillgodoses på annat sätt. När obligatoriet avskaffas bör man se till att trygga det studiesociala arbete som studentkårerna i dag sköter. Det vi här har sagt bör riksdagen tillkännage för regeringen som sin mening och därmed bifalla motionerna 2001/02:Ub209, 2001/02:Ub226, 2001/02:Ub261 yrkande 10, 2001/02:Ub391, 2001/02:Ub412, 2001/02:Ub546 yrkande 10 och 2001/02:Ub552 yrkande 11.

Särskilda yttranden

Utskottets beredning av ärendet har föranlett följande särskilda yttranden.

1. Den högre utbildningen och forskningen

av Beatrice Ask (m), Per Bill (m), Catharina Elmsäter-Svärd (m) och Anders Sjölund (m).

Moderata samlingspartiet har redovisat sin syn på högskolepolitiken i motionsyrkanden som behandlats i skilda betänkanden under detta riksmöte, främst i betänkande 2001/02:UbU4 och 2001/02:UbU1. Vi vill skapa förutsättningar för en högkvalitativ högre utbildning med mångfald, spets och bredd. Med syfte att bidra till ökad profilering och mångfald vill vi fortsätta den utveckling av högskolor i stiftelseform som Chalmers tekniska högskola och Högskolan i Jönköping varit föregångare för. Utbildningen skall locka så många som möjligt att studera och avlägga examen vid ett svenskt lärosäte. Ramar och modeller måste anpassas så att en mer heterogen grupp studenter kan lockas att ta steget in i högskolevärlden. Målet är att alla som vill och har de grundläggande kunskaperna skall kunna välja den utbildning och det lärosäte som var och en anser bäst bidrar till att förverkliga det egna livsprojektet. Vi vill se lärosäten som i ökad utsträckning profilerar sig och konkurrerar inbördes. Som en logisk följd av detta och av studenternas fria val vill vi låta varje lärosäte på egen hand bestämma hur antagningen skall gå till. Den högre utbildningen måste internationaliseras och svenska universitet och högskolor kunna erbjuda utbildningar som står sig i ett alltmer globaliserat utbildnings-samarbete. All offentlig grundläggande högskoleutbildning i Sverige skall vara avgiftsfri som i dag.

2. Ekonomiskt utbyte av livslångt lärande (punkt 1)

av Yvonne Andersson (kd) och Erling Wälivaara (kd).

Utbildningspolitiken är en drivkraft för bättre konkurrenskraft och en del av infrastrukturen i ett välfärdssamhälle. En hög utbildningsnivå hos landets medborgare är därför viktig. För att säkerställa den är det nödvändigt att utbildning – livslångt lärande – lönar sig för den enskilde. Vi kan inte acceptera att Sverige har en så låg avkastning som för närvarande på investering i utbildning. Till denna bidrar de höga svenska skatterna. Det är troligt att den låga lönepremien har påverkat tillströmningen till högskolan negativt. Även andra saker än lönenivåerna påverkar individens utbyte av livslångt lärande, t.ex. möjligheterna att avancera i karriären och det ekonomiska risktagandet vid studier. Vi anser det viktigt att de aktörer som kan påverka lönesättning och personalpolitik tar hänsyn till effekterna på människors vilja till livslångt lärande.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner

Motion med anledning av proposition 2001/02:15 Den öppna högskolan

2001/02:Ub4 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studenternas rättssäkerhet.

Motion med anledning av proposition 2001/02:2 FoU och samverkan i innovationssystemet

2001/02:N10 av Ulf Nilsson m.fl. (fp):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att regeringen skall återkomma till riksdagen med en analys av hur de föreslagna reformerna avseende industriforskningsinstitutet påverkar forskarutbildningen.

Motioner från allmänna motionstiden

2001/02:Ub205 av Cecilia Magnusson och Anita Sidén (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studenters rätt till skadestånd vid undermålig undervisning.

2001/02:Ub207 av Anita Sidén och Cristina Husmark Pehrsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studenters rätt att överklaga betyg.

2001/02:Ub209 av Magnus Jacobsson och Amanda Agestav (kd):

Riksdagen beslutar avskaffa lagen om kårobligatorium.

2001/02:Ub223 av Harald Nordlund (fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om flexibilitet i fyraårsspärren i forskarutbildningen.

2001/02:Ub226 av Margareta Cederfelt (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa kårobligatoriet för studerande vid universitet och högskola.

2001/02:Ub261 av Ulf Nilsson och Yvonne Ångström (fp):

9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om inrättandet av ett studentkontrakt.
10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett avskaffande av kårobligatoriet.
19. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den politiska styrningen av forskningsstiftelserna skall avskaffas.
20. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att vetenskapsmän skall tillsättas på vetenskapliga meriter.
25. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att uppmuntra stiftelsedrivna högskolor och privata universitet.

2001/02:Ub303 av Kjell Eldensjö och Fanny Rizell (kd):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ANT-kunskap inom den högre utbildningen av lärare och om pedagogutbildningar samt läkar-, socionom- och vårdhögskoleutbildningarna.

2001/02:Ub305 av Ronny Olander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av studier av el- och amalgamallergier i vårdutbildningarna.

2001/02:Ub306 av Peter Pedersen och Kenneth Kvist (v):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att den bör återkomma med lagförslag som ökar möjligheten att kombinera idrottsutövning på hög nivå med högre studier i enlighet med vad som anförs i motionen.

2001/02:Ub371 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m, kd, c, fp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening att smärtkunskap bör vara en obligatorisk del i all medicinsk utbildning av såväl läkare som sjuksköterskor samt övriga medicinska yrkesgrupper.

2001/02:Ub390 av Mona Berglund Nilsson och Lisbet Calner (s):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att inrätta ett antal professurer med inriktning mot yrkespedagogik.

2001/02:Ub391 av Annelie Enochson och Tuve Skånberg (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa kårobligatoriet vid de svenska högskolorna och universiteten.

2001/02:Ub403 av Susanne Eberstein och Göran Norlander (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om kvalitetssäkring av dövtolksutbildning.

2001/02:Ub412 av Tuve Skånberg och Annelie Enochson (kd):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att avskaffa kårobligatoriet vid de svenska högskolorna och universiteten.

2001/02:Ub425 av Cristina Husmark Pehrsson (m):

Riksdagen tillkännager för regeringen vad i motionen anförs om att snarast förändra tandhygienistutbildningen till att omfatta 120 poäng.

2001/02:Ub438 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

7. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att den fria grundforskningen skall garanteras.
8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbyggnaden av forskningen skall ske i jämn och hög takt.
9. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att åtgärda förväntad lärarbrist.

2001/02:Ub456 av Gunnar Goude m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som i motionen anförs om utveckling av högre utbildning och forskning.

2001/02:Ub458 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utveckling av utbildning och forskning (delvis).

2001/02:Ub467 av Mona Berglund Nilsson (s):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att blivande läkare bör ges en mer omfattande utbildning i ämnet försäkringsmedicin.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att det på läkarutbildningen införs obligatoriska kunskapsprov i försäkringsmedicin.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att läkare bör genomgå kontinuerlig utbildning i ämnet försäkringsmedicin.

2001/02:Ub470 av Carina Hägg och Birgitta Ahlqvist (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om att ett redovisningssystem till riksdagen införs så att man kan följa utvecklingen av antalet som studerar och tar examina inom ämnet teologi.

2001/02:Ub472 av Karl Gustav Abramsson och Carin Lundberg (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om ett nybyggarcentrum i Vilhelmina.

2001/02:Ub510 av Karin Jeppsson och Marianne Carlström (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om konsumentforskningens betydelse.

2001/02:Ub513 av Per-Olof Svensson m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utvecklingen av en högskola i Hälsingland.

2001/02:Ub522 av Inger Segelström m.fl. (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om behovet av ökat stöd till utsatta unga kvinnor samt kunskap om deras situation hos lärare, socialtjänst, vårdpersonal, polis m.fl.

2001/02:Ub538 av Ulla Wester (s):

Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att via tilläggsdirektiv till aviserad utredning om teckenspråkets ställning tillföra en översyn över tolkutbildningarna.

2001/02:Ub546 av Bo Lundgren m.fl. (m):

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förslag i anslutning till ett avskaffande av kårobligatoriet.

2001/02:Ub549 av Yvonne Andersson m.fl. (kd):

8. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildning skall löna sig.

2001/02:Ub552 av Sofia Jonsson m.fl. (c):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att göra en översyn över hur den så kallade tredje uppgiften sköts av lärosätena.

6. Riksdagen begär att regeringen återkommer med förslag om att trygga den akademiska friheten.

8. Riksdagen begär hos regeringen en utredning av arbetsmiljöns påverkan på forskningens kvalitet.

10. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om en översyn över hur forskarstuderandes inflytande säkerställs.

11. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om avskaffandet av kårobligatoriet.

12. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om förtydligande av högskoleförordningen för att säkra studenternas rättssäkerhet.

13. Riksdagen begär hos regeringen en utredning för att få ett enhetligt studerandebegrepp.

2001/02:L367 av Ana Maria Narti m.fl. (fp):

15. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om högskoleutbildningen för vissa yrken.

2001/02:L371 av Tasso Stafilidis m.fl. (v, s, c, fp, mp):

32. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att de som verkar inom utbildningsväsendet har kompetens i HBT-frågor.

2001/02:Sf396 av Tredje vice talman Rose-Marie Frebran m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att utbildning i försäkringsmedicin ges en starkare ställning i läkarutbildningen.

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att verka för att inrätta en professur i försäkringsmedicin.

2001/02:So609 av Rosita Runegrund m.fl. (kd):

4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att behovet av att verka för att kunskap om anhörigvårdarens situation blir en viktig del i alla utbildningar inom vården och den sociala sektorn.

2001/02:So625 av Viviann Gerdin och Gunnel Wallin (c):

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om att utbildning om smärtlindring bör bli obligatorisk i läkarutbildningen.

2001/02:Kr226 av Elisabeth Fleetwood m.fl. (m):

2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om forskningen på designområdet.

3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om utbildningen på form- och designområdet.

2001/02:Kr339 av Kent Olsson m.fl. (m):

5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om studiemedel, studietid i högskolan samt orfsföreträdare för elitidrottare.

2001/02:Kr418 av Inger Davidson m.fl. (kd):

16. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om dansutbildningen.

2001/02:MJ518 av Lotta Nilsson Hedström m.fl. (mp):

14. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om mat på schemat.

2001/02:N364 av Ingegerd Saarinen m.fl. (mp):

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anförs om strategier för att öka examensfrekvensen vid högskolor och universitet.